

Annelerin Sosyal Alanlardaki Emzirme Ortamları Üzerine Görüşlerinin ve Beklentilerinin İncelenmesi*

Investigation of Mothers' Opinions and Expectations on Breastfeeding Environments in Social Spaces

Feyza Aktaş Reyhanⁱ, Havva Yeşildere Sağlamⁱⁱ, Elif Dağlıⁱⁱⁱ

ⁱDr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
<https://orcid.org/0000-0002-7927-2361>

ⁱⁱDr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
<https://orcid.org/0000-0001-8311-3745>

ⁱⁱⁱÖğr. Gör. Dr, Çukurova Üniversitesi, Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü
<https://orcid.org/0000-0002-4608-8904>

Öz

Amaç: Araştırmada annelerin sosyal alanlardaki emzirme ortamları üzerine görüşlerinin ve beklentilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte ki bu araştırma, sosyal alanlarda emzirme deneyimi olan 327 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Eylül-Aralık 2023 tarihleri arasında çevrimiçi anket yöntemiyle toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada yer alan katılımcıların yaş ortalaması 31.86±5.053'dir. Katılımcıların %84.1'i emzirme ortamının emzirme davranışlarını etkilediğini belirterek, emzirme ortamında olması gereken özelliklerin başında mahremiyetin sağlanması (%89.6) gerektiğini ifade etmişlerdir. Kadınların sosyal alanda emzirme durumunda kaldığında gerçekleştirdiği davranışlar incelendiğinde; %21.7'si "Bebeğimi ev dışına çıktığımda emzirmiyorum", %19.9'u "Bebeğimi emzirme durumda kalacağım yerlere yanımda götürmüyorum", %25.1'i "Bebeğim için mama hazırlıyorum", %19.6'sı "Sosyal alanlarda bulunmuyorum" cevapları alınmıştır. Katılımcılar emzirme ortamlarına ilişkin emzirme odasının anne ve bebek için düzenlenmiş özel bir alan olmaması, mahremiyetin korunmaması, konumunun ulaşılabilir olmaması, rahat bir oturma alanı bulunmaması, yeterince temiz olmaması gibi olumsuz deneyimler yaşadıklarını belirtmiştir.

Sonuç: Araştırmada sosyal alanlardaki emzirme ortamının annelerin emzirme davranışlarını etkilediği belirlenmiştir. Her annenin temel bir gereklilik olan emzirmeyi güvende ve konforlu hissederek gerçekleştirmesi adına sosyal alanlardaki emzirme ortamlarının mevcudiyetinin ve niteliğinin sağlanması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Emzirme, Emzirme Ortamı, Sosyal Alan, Emzirme Odası.

ABSTRACT

Aim: The study aimed to examine mothers' views and expectations on breastfeeding environments in social areas.

Method: This descriptive and cross-sectional research was conducted with 327 women with breastfeeding experience in social areas. The data of the research was collected by online survey method between September and December 2023.

Results: The average age of the participants in the study is 31.86±5.053. 84.1% of the participants stated that the breastfeeding environment affects breastfeeding behaviors and stated that privacy should be one of the main features that should be present in the breastfeeding environment (89.6%). When the behaviors of women when breastfeeding in the social arena are examined; 21.7% said, "I do not breastfeed my baby when I go out of the house", 19.9% said, "I do not take my baby with me to places where I will be breastfeeding", 25.1% said, "I prepare formula for my baby", 19.6% said, "I do not go to social areas" answers have been received. Participants stated that they had negative experiences regarding breastfeeding environments, such as the breastfeeding room not being a private area for the mother and baby, privacy not being protected, the location not being accessible, not having a comfortable seating area, and not being clean enough.

Conclusion: In the study, it was determined that the breastfeeding environment in social areas affected the breastfeeding behaviors of mothers. It is important to ensure the availability and quality of breastfeeding environments in social areas so that every mother can breastfeed, which is a basic necessity, while feeling safe and comfortable.

Keywords: Breastfeeding, Breastfeeding Environment, Social Area, Breastfeeding Room.

* Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi 2024;14(2):403-410

DOI: 10.31020/mutfd.1442857

e-ISSN: 1309-8004

Geliş Tarihi – Received: 25 Şubat 2024; Kabul Tarihi - Accepted: 19 Mayıs 2024

İletişim - Correspondence Author: Elif Dağlı <elifarik90@gmail.com>

Etik Kurul Onayı: Çukurova Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Tarih: 01.09.2023, Sayı: 136/76)

Giriş

Mucizevi bir besin olan anne sütünün bebeklere en sağlıklı ulaşma şekli emzirmedir. Emzirmenin anne ve bebek sağlığı üzerine bağışıklık, gelişimsel, çeşitli hastalıklara karşı koruyuculuk, anne bebek bağlanması, sosyal, ekonomik açıdan hem kısa hem de uzun vadede pek çok yararı bulunmaktadır.¹ Buna rağmen annelerin emzirme tercihleri ve süresi; sosyal destek, kültürel faktörler, emzirme eğitimi, çalışma durumu gibi çok sayıda faktörden etkilenmektedir.² Literatürde, uygun olmayan emzirme ortamının da emzirmenin sürdürülmesini etkileyen faktörler arasında olduğu ve emzirme ortamının emzirme uygulamalarını önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir.³ Kadınlarda stres, endişe gibi duygular süt üretimi ve salınımını sağlayan nörohormonal sistemi uyararak emzirme davranışını etkilemekte olup, emzirme için uygun bir alanın olmaması da emzirmeye etki eden dış stres faktörleri arasında yer almaktadır.⁴⁻⁶

Emziren bir kadının süt üretimini sürdürmek, memede süt birikmesiyle ilgili ortaya çıkabilecek tıbbi sorunları engellemek ve anne sütünün içeriği kısa aralıklarla beslenmeye uygun olduğu için bebeklerin sık sık emzirilmesi gerekir.⁷ Bu sebeple annelerin evlerinin dışında hastane, kafe, restoran, alışveriş merkezi gibi toplumsal alanlarda emzirme davranışını gerçekleştirmeleri beklenen normal bir durumdur.^{8,9} Ancak kadınların bulunacağı sosyal ortamların ideal emzirme ortamını sağlamaması annenin bebeğini biberonla beslemesi, bebeğini evde bırakarak ayrı kalması ya da annenin bu tür ortamlara gidememesi gibi durumlara neden olabilir. Literatür incelendiğinde, kadınların işyeri emzirme ortamının niteliği üzerine çalışmaların olduğu; ancak sosyal alanlarda bulunan emzirme odalarının mevcudiyeti ve niteliğine ilişkin değerlendirmelerin yetersiz olduğu görülmektedir.^{10,11} Emzirmek yalnızca içgüdüsel bir uygulama olarak değil, zamanında sürdürülmesi gereken temel bir gereklilik olarak algılanmalıdır. Bebeklerin büyüme ve gelişimleri açısından kritik öneme sahip olan anne sütü her zaman ve her ortamda bebeklerin beslenmesinde yer almalıdır. Bu nedenle kadınların ev dışı alanlarda bebeklerini rahatça emzirebilecekleri ve bakımını yapabilecekleri emzirme ortamlarının sağlanması kritik öneme sahiptir. Bu araştırmada, annelerin sosyal alanlardaki emzirme ortamları üzerine görüşlerinin ve beklentilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Nicel yaklaşımın kullanıldığı bu araştırma, genel tarama modeli esas alınarak kesitsel tasarımda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu sosyal alanlarda emzirme deneyimi olan kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde evreni bilinmeyen örnek büyüklüğü formülü kullanılarak G*Power 3.1.9.4 programı hesaplama aracı ile minimum örneklem büyüklüğü %95 güven düzeyinde, %5 yanılğı ve 0.2 etki büyüklüğü ile n=272 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterlerini sağlayan 327 anne katılmıştır. Araştırmanın dâhil edilme kriterleri; doğum sonu 6 ay- 3 yıllık dönemde emziriyor olma, sosyal alanlardaki (havalimanları, tren istasyonları, alışveriş merkezleri, turizm merkezleri vb) emzirme odasını en az bir kez kullanma ve araştırmaya katılmayı kabul etme olarak belirlenmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterlerinde 6 ay sınır koyulmasının nedeni annelerin ilk aylarda daha az ev dışı ortamlarda bulunması ve farklı ortamlarda emzirmek istememesidir. Ayrıca bu süreçte kadınların sosyal ortamlarda emzirmeyi deneyimlemeleri için bir süre geçmesi istenmiştir. Araştırmanın dışlanma kriterleri ise; online form doldurabilme konusunda teknolojik alt yapıya sahip olmama ve sosyal alanlardaki emzirme odasını kullanmamadır.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan Bilgi Formu kullanılmıştır.^{7,8,10,11} Bilgi formu, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini (yaş, öğrenim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı vb.), sosyal alanlardaki emzirme deneyimlerini (Sosyal alanlarda emzirme sıklığı, ortamın emzirme davranışına etkisi vb.), sosyal alanlardaki emzirme odalarına ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini (emzirme odalarının sahip olması gereken özellikler, ortamın özelliklerinin emzirme davranışına

etkisi vb.) sorgulayan 25 sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri 2 Eylül-15 Ekim 2023 tarihleri arasında çevrimiçi anket yöntemiyle toplanmıştır. Google Formlar üzerinde oluşturulan çevrimiçi anketin linki katılımcılara çeşitli ağlar (e-posta, WhatsApp, Facebook vb.) aracılığıyla gönderilmiştir. Her bir katılımcının yaklaşık 15 dakikada doldurabildiği online form, katılımcıların giriş yaptıktan sonra bütün soruları aynı anda görebileceği şekilde düzenlenmiştir. Veri kaybını önlemek adına Google Forms ayarları herhangi bir sorunun boş geçilemeyeceği şekilde ayarlanmış ve tüm soruların yanıtlanması zorunlu kılınmıştır.

Araştırma için Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 01.09.2023 tarihli 136/76 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırma Helsinki İlkeler Deklarasyonu'na (<https://www.wma.net/what-wedo/medical-ethics/declaration-of-helsinki/>) uygun gerçekleştirilmiştir.

Çalışma verilerinin istatistiksel analizleri IBM SPSS Statistics 24.0 adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler frekans dağılımı ve yüzde olarak sunulmuştur. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Annelerin sosyo-demografik ve emzirme özelliklerine göre dağılımı

Değişkenler (n=327)	n	%
Yaş (Mean $\pm$ SS) 31.86 $\pm$ 5.053 (Min: 19, Max:45)		
Öğrenim durumu		
Lise	98	30.0
Üniversite	198	60.5
Lisansüstü	31	9.5
Çalışma durumu		
Çalışıyor	144	44.0
Çalışmıyor	183	56.0
Gelir düzeyi		
Gelir giderden az	90	27.5
Gelir gidere denk	171	52.3
Gelir giderden fazla	66	20.2
Çocuk sayısı		
Tek çocuk	171	52.3
2 ve üzeri çocuk	156	47.7
İlk deneyim sonrası sosyal alanlardaki emzirme odalarını kullanım sıklığı		
Hiçbir zaman	19	5.8
Bazen	188	57.5
Sık sık	98	30.0
Her zaman	22	6.7
Emzirme ortamının emzirme davranışına etkisi		
Etkiler	176	53.8
Etkilemez	151	46.2
Emziren annelerin sosyal alanlarda bulunmaları durumunda geliştirdiği davranışlar*		
Bebeğimi ev dışına çıktığımda emzirmiyorum.	71	21.7
Bebeğimi emzirme durumunda kalacağım yerlere yanımda götürmüyorum.	65	19.9
Bebeğim için mama hazırlıyorum.	82	25.1
Sosyal alanlarda bulunmuyorum	64	19.6

*Katılımcılar birden fazla yanıt vermiştir. Soruyu emzirme ortamının emzirme davranışını etkilediğini ifade eden kadınlar yanıtlamıştır.

Araştırmada yer alan katılımcıların yaş ortalaması 31.86 $\pm$ 5.053'dir. Katılımcıların %59.3'ünün eğitim düzeyi üniversite, %52.3'ünün gelir durumunun orta düzeyde, %52.3'ünün tek çocuğa sahiptir. Sosyal alanlarda en az bir kez emzirme odasını deneyimleme sonrası katılımcıların %57.5'i sosyal alanlarda bebeğini bazen emzirdiğini, %5.8'i ise hiçbir zaman emzirmedeğini belirtti. Emziren kadınların sosyal alanda bulunmaları durumunda geliştirdiği davranışlar incelendiğinde; %21.7'si "Bebeğimi ev dışına çıktığımda emzirmiyorum.",

%19.9'u "Bebeğimi emzirme durumunda kalacağım yerlere yanımda götürmüyorum.", %25.1'i "Bebeğim için mama hazırlıyorum.", %19.6'sı "Sosyal alanlarda bulunmuyorum." şeklinde cevap vermiştir (**Tablo 1**).

Tablo 2. Annelerin sosyal alanlardaki emzirme odalarına ilişkin görüşlerinin dağılımı

Değişkenler (n=327)	n	%
Emzirme ortamının taşıdığı özelliklerin emzirmeye etkisi		
Etkiler	275	84.1
Etkilemez	52	15.9
Emzirme odasında olması gereken temel özellikler*		
Mahremiyetin sağlanması	293	89.6
Temizlik ve hijyen	285	87.2
Havalandırmasının bulunması	157	48.0
Kolay ulaşılabilir bir konumda olması	151	46.2
Gürültüden uzak olması	66	20.2
Rahat bir koltuğun olması	40	12.2
İyi bir dekorasyona sahip olması	14	4.3

*Katılımcılar birden fazla yanıt vermiştir. Soruyu emzirme ortamının emzirme davranışını etkilediğini ifade eden kadınlar yanıtlamıştır.

Katılımcıların %84.1'i emzirme ortamının taşıdığı özelliklerin emzirme davranışlarını etkilediğini belirtmiştir. Katılımcılar emzirme ortamında olması gereken temel özelliklerin başında mahremiyetin sağlanması (%89.6) gerektiğini ifade etmiştir. Bu özelliğin ardından sırasıyla temizlik ve hijyen (%87.2), havalandırmanın bulunması (%48.0), kolay ulaşılabilir bir konumda olması (% 46.2), gürültüden uzak olması (%20.2), rahat bir koltuğa sahip olması (%12.2), ve iyi bir dekorasyona sahip olması (%4.2) gerektiğini belirtmiştir (**Tablo 2**).

Tablo 3. Annelerin en son kullandığı sosyal alandaki emzirme odalarına ilişkin deneyimleri

Değişkenler (n=327)	n	%
Emzirme odası anne ve bebek için düzenlenmiş özel bir alandı.		
Evet	234	72.6
Hayır	93	28.4
Emzirme odasının yerini kolayca bulabildim.		
Evet	139	42.5
Hayır	188	57.5
Emzirme odasında rahat bir oturma alanı vardı.		
Evet	122	37.3
Hayır	205	62.7
Emzirme odası yeterince temizdi.		
Evet	77	23.5
Hayır	250	76.5
Emzirme odasında el yıkama alanı vardı.		
Evet	218	66.7
Hayır	109	33.3
Emzirme odasında bebeğime bakım verebileceğim bir alan vardı.		
Evet	198	60.6
Hayır	129	39.4
Emzirme odasında mahremiyetimi sağlayabildim.		
Evet	115	35.2
Hayır	212	64.8
Emzirme odasında emzirdiğim süre boyunca rahatsız edilmedim.		
Evet	104	31.8
Hayır	223	68.2
Emzirme odasının dekorasyonu benim ve bebeğim için rahatlatıcı idi.		
Evet	75	39.4
Hayır	252	60.6
Emzirme odasının aydınlatması bebeğim için rahatsız edici değildi.		
Evet	159	48.6
Hayır	168	51.4

Katılımcıların emzirme ortamlarına ilişkin deneyimleri incelendiğinde kadınları %28.4'ü emzirme odasının anne ve bebek için düzenlenmiş özel bir alan olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %57.5 emzirme odasının konumunun ulaşılabilir olmadığını, %62.7'si rahat bir oturma alanı olmadığını, %76.5'i yeterince temiz olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar %66.7'si el yıkamak için bir alan olduğunu, %60.6'sı bebeğine bakım verebileceği bir alan olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %64.9'u bu ortamlarda mahremiyetini sağlamakta zorlandığını, %68.2'si emzirme odasında emzirirken kendisinin rahatsız edildiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %60.6'sı emzirme odasının dekorasyonunun yeterince iyi olmadığını, %51.4'ü emzirme odasının aydınlatması bebeği için rahatsız edici olduğunu belirtmiştir (**Tablo 3**).

Tartışma

Bu araştırmada, annelerin sosyal alanlardaki emzirme ortamları üzerine görüşleri ve beklentileri incelenmiştir. Literatürde bu konuda sınırlı araştırma bulunmaktadır. Araştırmada annelerin ev dışı ortamda emzirme davranışında bulunduğu ve bu alanlardaki emzirme ortamının emzirme deneyimlerini etkilediği belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların en az bir kez sosyal alanlardaki emzirme odalarını kullandıktan sonraki deneyimlerini ifade etmeleri istenmiştir. Bu bağlamda annelerin bir kısmının emzirme odalarını kullanmaya devam ettiği bir kısmının ise bu alanları kullanmayarak çeşitli alternatif yöntemleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Araştırma bulguları bu kapsamda tartışılmıştır.

Anneler her ortamda çalışmaya, öğrenmeye, seyahat etmeye ve hayatlarını yaşamaya devam ettikçe emzirme alanlarına olan ihtiyaç artmaya devam etmektedir. Destekleyici ortamlar kadınların emzirmeye devam etmesine yardımcı olmakta ve annelerin halka açık yerlerde emzirme konusunda kendilerini rahat hissetmelerini sağlamaktadır.¹² Emziren anneleri desteklemek için düzenleyici adımlar atılmış olsa da, güvenli ve ilk altı ay yalnızca anne sütü vermenin en önemli dezavantajı, özel emzirme alanlarının yetersiz özellikte olmasıdır.¹³ Mevcut araştırmada en az bir kez sosyal alanlardaki emzirme odalarını kullandıktan sonra annelerin emzirme odalarını kullanım sıklığının hiçbir zaman (%5.8), bazen (%57.5), sık sık (%30) ve her zaman (%6.7) olduğu belirlenmiştir. Anneler emzirme ortamının emzirme davranışını etkilediğini (%53.8) düşünerek, sosyal alanda bulunması gerektiğinde geliştirdikleri davranışlar olarak annelerin bebeğini ev dışında emzirmede (%21.7), emzirme durumunda kalacağı yerlere bebeğini götürmediği (%19.9) ya da mama verdiği (%25.1) ve sosyal alanlarda bulunmadığı (%19.6) cevaplarını verdikleri belirlenmiştir. Benzer olarak Li ve ark. çalışmalarında annelerin %90'ının yaşam alanlarında yeterli emzirme odası olmadığını, %22,1'inin ise halka açık yerlerde emzirmenin sakıncaları nedeniyle çocuklarını mamayla beslemeyi tercih ettiğini bildirmiştir.¹³ Kadınların ve çocukların kamusal alanda emzirme haklarını koruyan yasalar olsa bile, kamusal alanda emzirmeye karşı tutumlar emzirmeye engel teşkil edebiliyor.¹⁴ Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınların %12'si, emzirmeyi bırakma nedeni olarak toplum içinde emzirmek istememeyi bildirmektedir.¹⁵ Kanada'da yapılan çalışmada çocuklarını alışveriş merkezleri, restoranlar, dinlenme tesisleri gibi yerlerde emzirme konusunda rahat hisseden kadınların yalnızca emzirmeye devam etme olasılıklarının 2,9 kat daha fazla olduğu bildirilmiştir.¹⁶ Diğer ülkelerdeki yapılan çalışmalarda, mevcut araştırma ile benzer sonuçlar olduğu görülmektedir. Araştırmalar; emziren kadınların havalimanları, tren istasyonları, alışveriş merkezleri ve turizm merkezleri gibi halka açık yerlerde emzirme konusunda rahat olmadıkları ve daha uygun bir ortama duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Yalnızca emzirme oranının düşük olmasına yol açan sosyal ve ailesel desteğin eksikliği, emzirmeye bağlı fiziksel sorunlar ve işe dönme ihtiyacı gibi pek çok faktör vardır. Ayrıca halka açık yerlerde emzirmenin yarattığı rahatsızlık, bebeğin beslenme tercihinin ve emzirmeyi bırakma kararının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır.¹⁷ Yalnızca anne sütüne devam etmeye teşvik etmek için destekleyici ve bebek dostu ortamlar oluşturmada annelerin görüşleri ve deneyimleri oldukça önemlidir. Mevcut çalışmada annelerin %84.1'i emzirme ortamının taşıdığı özelliklerin emzirme davranışlarını etkilediğini belirtmiştir. Emzirme

odalarının kalitesi, annelerin emzirme ve süt sağma deneyimleri için kritik bir bileşendir.¹⁸ Bu araştırmada anneler emzirme ortamında olması gereken özelliklerin başında mahremiyetin sağlanması (%89.6), temizlik ve hijyen (%87.2), havalandırmanın bulunması (%48.0), kolay ulaşılabilir bir konumda olması (% 46.2), gürültüden uzak olması (%20.2), rahat bir koltuğa sahip olması (%12.2) ve iyi bir dekorasyona sahip olması (%4.2) gerektiğini belirtmişlerdir. Benzer olarak Froh ve Spatz'ın çalışmalarında, mekân tasarımının emzirmeyi etkilediğini belirtmiştir.¹⁹ Yüksek kaliteli ve kolay erişilebilir emzirme alanları, emzirmeyi ve emzirme süresini olumlu yönde etkileyebilmektedir.^{18,20} Kadınlar için sosyal alanlarda güvenlik ve konfor sunan emzirme odalarının sağlanmasının kadınların emzirme davranışları üzerinde olumlu etkileri olacağı açıktır.

Annelerin sosyal alanda en son kullandığı emzirme odalarına ilişkin deneyimleri incelendiğinde; %76.5'i yeterince temiz bulmadığını, %68.2'si emzirirken kendisinin rahatsız edildiğini, %64.9'u mahremiyetini sağlamakta zorlandığını, %62.7'si rahat bir oturma alanı olmadığını, %57.5'i emzirme odasının konumunu ulaşılabilir bulmadığını ve %28.4'ü anne/bebek için düzenlenmiş özel bir alan olmadığını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu çalışmada annelerin anlattığı deneyimler, sosyal alanlarda emzirme konulu önceki sınırlı çalışmaların bulgularıyla tutarlıdır.^{17,21} Literatürde emziren annelerin mahremiyetinin sağlandığı kapısı kilitlenebilen bir odaya, odanın yeterince temiz ve hijyenik olmasına, odada bir lavaboya, rahat bir sandalyeye ihtiyaç duydukları belirtilmektedir.²² Aynı zamanda iş ortamındaki emzirme odaları üzerine yapılan araştırmaların da ortamın niteliği üzerine odaklandığı görülmektedir. Hollanda'da yapılan bir çalışma, iş ortamındaki emzirme odası kalitesinin, annelerin odadan memnuniyeti ile işte süt sağma konusunda algılanan kolaylık ve desteğin olumlu yönde ilişkili olduğunu bildirmektedir.⁸ Emzirmenin sağlık açısından hem anne hem de bebek üzerine pek çok faydası vardır. Destekleyici ortamlar kadınların emzirmeye devam etmesine yardımcı olmaktadır. Sosyal alanlarda emzirme odalarının mevcudiyetinin sağlanması kadar, odaların kadınların konforunu arttıran nitelikte tasarlanması da önemlidir.

Bu çalışmanın sonuçları sınırlılıkları bağlamında değerlendirilmelidir. Araştırma bulguları annelerin öz bildirimlerine dayanmakta olup araştırmacılar tarafından gözlenmemiştir. Kesitsel bir çalışma olarak annelerden belirli bir zamanda bilgi toplanmıştır. Araştırma sonuçları, örneklem sayısı sınırlı olup, sadece çalışmanın yapıldığı grup içinde genellenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda, sosyal alanlardaki emzirme ortamının araştırmada yer alan annelerin emzirme davranışlarını etkilediği saptanmıştır. Emziren annelerin sosyal alanda bulunması gerektiği durumlarda bebeği için mama hazırlama, bebeğini evde bırakma ya da sosyal alanlarda bulunmama gibi davranışlar sergiledikleri belirlenmiştir. Annelerin çoğu emzirme ortamının niteliğinin emzirme davranışını etkilediğini ve bir emzirme odasında olması gereken özellikleri mahremiyetin korunması, temizlik ve hijyenin sağlanması, havalandırmanın bulunması, kolay ulaşılabilir bir konumda olması olarak ifade etmiştir. Temel bir gereklilik olan emzirmeyi her annenin güvende ve konforlu hissederek gerçekleştirmesi adına sosyal alanlardaki emzirme ortamlarının mevcudiyetinin ve niteliğinin sağlanması gereklidir. Sosyal ortamlarda bulunma durumu gittikçe artan annelerin bu tür ortamlardaki deneyimlerinin ve ihtiyaçlarının neler olduğunu araştıran çalışmaların yapılması ile emzirme odalarındaki eksikliklerin tespit edilmesi önemli olacaktır. Yapılan tepsitler sonucunda emzirme odalarında yapılacak bazı basit değişiklik ve eklemelerle, emzirme odalarının annelerin ihtiyaçlarına cevap veren güvenlik ve konfor sağlayan alanlara dönüştürülmesi sağlanabilir. İlgili alanda literatür sınırlı olduğu için bu alanda çalışmaların arttırılması önerilmektedir.

Bilgi

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Çalışmamıza katılmayı kabul eden ve bize destek veren annelere teşekkür ederiz.

Etik Onay

Çukurova Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı'ndan 01.09.2023 tarihli 136/76 sayılı karar ile etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmacı Katkı Oranı Beyanı

Feyza Aktaş Reyhan: Fikir, tasarım, denetleme, veri toplama, analiz ve yorum, kaynak taraması, makale yazımı, eleştirel inceleme, kaynak sağlama.

Havva Yeşildere Sağlam: Denetleme, veri toplama, analiz ve yorum, kaynak taraması, makale yazımı, eleştirel inceleme, kaynak sağlama.

Elif Dağlı: Denetleme, veri toplama, analiz ve yorum, kaynak taraması, makale yazımı, eleştirel inceleme, kaynak sağlama.

Kaynaklar

1. Gibbs BG, Forste R, Lybbert E. Breastfeeding, parenting, and infant attachment behaviors. *Maternal and Child Health Journal* 2018;22(4):579-88.
2. Kim JH, Shin JC, Donovan SM. Effectiveness of workplace lactation interventions on breastfeeding outcomes in the United States: an updated systematic review. *Journal of Human Lactation* 2019;35(1):100-13.
3. Ningsih YS, et al. The utilization of lactation rooms by health workers in Medan City. *Media Kesehatan Masyarakat Indonesia* 2022;18(1):33-42.
4. Primo CC, Brandão MAG. Interactive theory of breastfeeding: Creation and application of a middle-range theory. *Revista Brasileira de Enfermagem* 2017;70(6):1191-8.
5. UvnäsMoberg K, et al. Maternal plasma levels of oxytocin during breastfeeding-A systematic review. *PloS One* 2020;15(8):e0235806.
6. Dağlı E, Çelik N, The effect of oxytocin massage and music on breast milk production and anxiety level of the mothers of premature infants who are in the neonatal intensive care unit: A self-controlled trial. *Health Care For Women International* 2022;43(5):465-78.
7. Dağlı E, Topkara FN, The effect of tele-education delivered to mothers during the covid-19 pandemic on breastfeeding success and perceived breastfeeding self-efficacy: Randomized controlled longitudinal trial. *Health Care For Women International* 2022;44(3):345-60.
8. van Dellen SA, et al. A cross-sectional study of lactation room quality and Dutch working mothers' satisfaction, perceived ease of, and perceived support for breast milk expression at work. *International Breastfeeding Journal* 2021;16:1-13.
9. DüNDAR T, Özsoy S, Ateş G. Annelerin toplumsal alanda emzirme ile ilgili görüş ve davranışları: Tanımlayıcı bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences* 2023;8(2).
10. Yeşildere Sağlam H, Özerdoğan N, Gürsoy E. Çalışan kadınlarda emzirme: Emzirmenin başlatılması ve sürdürülmesini etkileyen faktörler, Emzirme Politikaları. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences* 2020;5(2).
11. Ergin E, Turfan EÇ. Çalışan annelerde işyeri emzirme destek ölçeğinin Türkçe psikometri özellikleri. *Gevher Nesibe Journal of Medical and Health Sciences* 2022;7(20):33-41.
12. Lee JS, Ganzert A, Jackson C. The traveling mother: Navigating, visualizing and utilizing lactation spaces in US airports. *Building and Environment* 2019;164:106323.
13. Li J, et al. Breastfeeding practices and associated factors at the individual, family, health facility and environmental levels in China. *Maternal & Child Nutrition* 2020;16:e13002.
14. Russell K, Ali A. Public attitudes toward breastfeeding in public places in Ottawa, Canada. *Journal of Human Lactation* 2017;33(2):401-8.
15. Li R, et al. Why mothers stop breastfeeding: Mothers' self-reported reasons for stopping during the first year. *Pediatrics* 2008;122(2):S69-S76.
16. Toronto Public Health. Breastfeeding in Toronto. Promoting supportive environments. Toronto, Ontario: Toronto Public Health 2010.

17. Zhao Y, Ouyang YQ, Redding SR. Attitudes of Chinese adults to breastfeeding in public: a web-based survey. *Breastfeeding Medicine* 2017;12(5):316-21.
18. Sturtevant C, Huebner C, Waite W. An evaluation of on-campus lactation spaces for student-parents. *Journal of Human Lactation* 2021;37(1):173-82.
19. Froh EB, Spatz DL. Navigating return to work and breastfeeding in a hospital with a comprehensive employee lactation program: The voices of mothers. *Journal of Human Lactation* 2016;32(4):689-694.
20. Roche AT, Owen KB, Fung TT. Opinions toward breastfeeding in public and appropriate duration. *ICAN: Infant, Child, & Adolescent Nutrition* 2015;7(1):44-53.
21. Meng X, et al. Community attitudes toward breastfeeding in public places among western Australia adults, 1995-2009. *J Hum Lact* 2013;29(2):183-89.
22. Mills SP. Workplace lactation programs: A critical element for breastfeeding mothers' success. *AAOHN journal* 2009;57(6):227-31.